

סייענים קומוניסטים בשירות האמריקנים במלחמת וייטנאם

עריקים קומוניסטים ששולבו ביחידות של צבא ארה"ב בווייטנאם כסיירים אחראים לרבות מההצלחות הטקטיות של האמריקנים באותה מלחמה. הסיירים הובילו את היחידות האמריקניות, ומשימתם העיקרית הייתה לגלות מוקשים, מטעני צד ומלכודות פתאים. הגילויים האלה הצילו את חייהם של חיילים אמריקנים רבים

ד"ר טל טובי

מבוא

באחד מימי מאי 1966, סמוך לעיר דה נאנג, הסגירה את עצמה קבוצה של לוחמי וייטקונג לידיה של יחידת מארינס במסגרת תוכנית Chieu Hoi.¹ מייד לאחר עריקתם הפיצו חבריהם לשעבר שמועות בקרב האוכלוסייה המקומית כי החיילים האמריקנים עינו ורצחו את אחד מאנשי הקבוצה, נו ואן באי (Ngo Van Bay). בתגובה ביקש מפקד יחידת המארינס מה"נרצח" להסתובב בכפרים הסמוכים ולהזים את השמועות. באי ושניים מחבריו הסכימו לצאת למשימה הזאת, והיא זכתה להצלחה רבה. שלושת

העריקים עברו בכפרים וסיפרו על הטיפול הטוב שקיבלו מחיילי המארינס.

הראיה להצלחת משימתם הייתה העלייה במספר העריקים מהווייטקונג באזור הסמוך לדה נאנג. בעקבות זאת החלו יחידות מארינס להעסיק בשכר עריקים כלוחמים מהשורה. התוכנית הניסיונית הזאת הופעלה החל מאוגוסט 1966. שישה עריקים הוצבו במחלקות שונות של המארינס שפעלו סביב העיר דה נאנג. בגלל היכרותם עם השטח ועם האויב הוחלט שהם יהיו סיירים.

אך עד אוקטובר 1966 היו אלה יוזמות מקומיות בלבד. באוקטובר 1966 הורה פיקוד המארינס בווייטנאם לגבש תוכנית רשמית להעסקת עריקים כסיירים ביחידות המארינס בכל אזור MR-I.² התוכנית זכתה לשם Kit Carson³ – על שמו של קריסטופר יוסטון "קיט" קרסון (1809–1868), שהיה דמות מיתולוגית של הספר

בעקבות העלייה במספר העריקים מהווייטקונג החלו יחידות מארינס להעסיק בשכר עריקים כלוחמים מהשורה

האמריקני. לתהילתו המיתית זכה בגלל פועלו במדבריות של דרום-מערב ארצות-הברית. קרסון החל את הקריירה שלו כצייד וכסוחר פרוות. הוא נלחם במלחמת ארצות-הברית-מקסיקו ובצבא הצפון במלחמת האזרחים והגיע לדרגת גנרל. לאחר מכן נלחם נגד האינדיאנים.⁴

הצלחת התוכנית בקרב יחידות המארינס הביאה את גנרל וסטמורלנד (Westmoreland), מפקד כוחות ארצות-הברית בווייטנאם⁵ (1964–1968) להנחות את כלל יחידות הצבא האמריקניות בכל רחבי דרום-וייטנאם להפעיל סיירים מקרב העריקים. תוכנית קיט קרסון (KCSP) הייתה למעשה החלק הצבאי של מכלול תוכניות

"השכנת השלום" שהפעילה ארצות-הברית בווייטנאם. ניתן לטעון כי KCSP הייתה החיבור בין המאמץ המלחמתי של הפיקוד האמריקני בווייטנאם (MACV)⁵ לבין מאמצי הפסיפיקציה של הדרג האזרחי, שפעל במקביל לפיקוד הצבאי.⁶

עם תחילתה הרשמית של התוכנית ייעד פיקוד המארינס לסיירים הווייטנאמים שלושה תפקידים עיקריים:⁷

1. הובלת גייסות אמריקניים במשימות "חפש והשמד" (Search and Destroy). הכוונה הייתה שהיחידות האמריקניות ינצלו את ההיכרות שיש לסיירים עם השטח ועם שיטות הפעולה של יחידות הווייטקונג כדי לגלות את מקומות המסתור והאספקה שלהן ואת המקומות שבהם הניחו מלכודות פתאים (Booby Traps), מוקשים ומטעני צד.

2. עזרה באיסוף מודיעין.

3. סיוע למערכת הלוחמה הפסיכולוגית בתוך הכפרים. הפעלתם המוצלחת של הסיירים הווייטנאמים במסגרת

כוחות המארינס הגיעה לידיעת הפיקוד האמריקני בתחקירים שלאחר פעולה (After Action Report [AAR]).⁸ ב-29 באפריל 1967 פירסמה מחלקת המודיעין של הפיקוד האמריקני בווייטנאם (MACV J2) מסמך המורה לכל היחידות האמריקניות הלוחמות בווייטנאם – ולא רק למארינס – להפעיל סיירים וייטנאמים.⁹ המסמך הגדיר למעשה את כל ההיבטים של התוכנית, ובמיוחד את תנאי השירות והשכר של הסיירים. לתנאי השירות האלה יוקדש מקום נרחב בהמשך המאמר.

כפי שהובאו לעיל.¹² מחקרים אחרים, הדנים במבצע זה או אחר או בפעולה של יחידה מסוימת, מזכירים את תפקידי הסיירים, ומכך ניתן להסיק על משימותיהם ובמיוחד על חשיבותם.¹³ כמה מחקרים מציינים את הקשר שבין תוכנית קיט קרסון ובין תוכניות השכנת השלום של ארצות-הברית, ובמיוחד את הקשר שבין התוכנית לבין מערכת הלוחמה הפסיכולוגית בווייטנאם.¹⁴ כמו כן יש לציין כמה מאמרים קצרים שנכתבו בכתבי עת צבאיים.

חיילים אמריקנים במשימת "חפש והשמד"

היחידות האמריקניות ניצלו היטב את ההיכרות שיש לסיירים הווייטנאמים עם השטח ועם שיטות הפעולה של יחידות הווייטקונג

הפיקוד האמריקני הורה להעסיק בתשלום לפחות 100 סיירים בכל דיוויזיה. בסוף 1968 שירתו יותר מ-1,500 סיירים וייטנאמים בצבא האמריקני. לאור שביעות הרצון הגבוהה של האמריקנים מהתוכנית היא הורחבה במהלך 1969. באותה שנה נקבע כי לכל דיוויזיה יוקצו 200 סיירים ולכל חטיבה עצמאית שלא במסגרת דיוויזיונית – 100 סיירים. נוסף על כך הוצבו כ-100 סיירים בכל אחד מהפיקודים האזוריים (MRs) כדי שיסייעו ליועצים וליחידות הצי שפעלו ברחבי דרום-וייטנאם.¹⁰ מאוחר יותר הורחבה התוכנית עוד יותר עם הצבתם של סיירים ביחידות לא אמריקניות. הפינוי ההדרגתי של יחידות הצבא האמריקניות מווייטנאם, ובמיוחד היחידות הקרביות, הביא לצמצומה של תוכנית קיט קרסון. רוב הסיירים עזבו את הצבא, ורק כ-400 המשיכו בפעילותם במסגרת היחידות של צבא דרום-וייטנאם. ניתן רק לשער מה עלה בגורם של הסיירים האלה כאשר כוחות הצפון השלימו את כיבושה של דרום-וייטנאם. בתקופה שבין אוגוסט 1966 למארס 1971 נהרגו 369 סיירים, ויותר מ-1,000 נפצעו.

המחקר על מלחמת וייטנאם אינו עוסק בתוכנית הזאת, ולכל היותר ניתן למצוא באופן מקרי תיאורים קצרים במחקר זה או אחר. זאת למרות הימצאותו של חומר ארכיוני עשיר על התוכנית. חיפוש ראשוני אחר מחקרים העוסקים ב-KCSP יוביל אותנו תחילה לאנציקלופדיות וללקסיקונים העוסקים בהיבטיה השונים והמגוונים של מלחמת וייטנאם. הערכים סוקרים בקצרה את ההיסטוריה של התוכנית ואת תפקידיהם של הסיירים.¹¹

את הכתיבה המועטת על תוכנית קיט קרסון ניתן לחלק לשני חלקים עיקריים: בחלק הראשון נמצאים כל המחקרים העוסקים ישירות בתוכנית ובפועלם של הסיירים הווייטנאמים במסגרת יחידות הצבא האמריקניות. בחלק השני נמצאים המחקרים שמזכירים את התוכנית בהקשר הרחב יותר של תוכניות הלוחמה הפסיכולוגית והפסיפיקציה.

המחקרים מהסוג הראשון מציינים את תפקידי הסיירים במסגרת היחידות האמריקניות שאליהן סופחו. בחלק מהמחקרים ישנו ציון כללי של תפקידי הסיירים,

המאמרים האלה פורסמו במהלך מלחמת וייטנאם או מייד אחריה. הם סוקרים בעיקר את ההיסטוריה של התוכנית ומציינים את המשימות שמילאו הסיירים, כפי שנסקרו בתחילת הפרק.¹⁵ מקריאה שיטתית של המחקרים האלה עולה כי הם שואבים את ידיעותיהם מאותו מקור – ההיסטוריה הרשמית של חיל המארינס לשנת 1966.¹⁶ מקור נוסף לפועלם של הסיירים הווייטנאמים הוא חיבורים מחקריים למחצה וספרים המבוססים על זיכרונות המחברים מתקופת שירותם במלחמת וייטנאם.¹⁷

הגורמים שהניעו את העריקים להתגייס כסיירים

הסיירים שפעלו במסגרת KCSP היו מתנדבים. לפיכך נשאלת השאלה מה הניע את העריקים לחזור לשדה הקרב. השאלה הזאת מתחדדת נוכח העובדה שכל עריק יכול היה להתחיל בחיים חדשים ונוחים יותר באמצעות

ההטבות שקיבל משלטונות דרום-ווייטנאם (במימון אמריקני), ושכללו מענקים כספיים, אדמות חקלאיות ובמקרה הצורך גם הסבה מקצועית. המקורות הארכיוניים כמעט שאינם מספקים תשובה לשאלה הזאת. לפיכך יש לבחון את הסוגיה הזאת באותו אופן שבו בוחן המחקר את השאלה מדוע מלכתחילה הצטרפו האיכרים לווייטקונג. היו לכך ניתן שתי סיבות מרכזיות: כלכליות ואידיאולוגיות.

איכרים שהתגייסו מסיבות כלכליות בחרו בכוח שלדעתם היה החזק ביותר. האמריקנים הצטיירו בשלבים מסוימים של המלחמה ככוח החזק, ובכל שלב היה ביכולתם לתגמל כל מי שהתגייס לשורותיהם כסייר. משכורתו של סייר עלתה ככל ששירת ברמה פיקודית גבוהה יותר. סייר במחלקה קיבל משכורת חודשית גבוהה יותר מחייל בצבא דרום-ווייטנאם. על כך יש להוסיף את תנאי חייו המשופרים של הסייר במסגרת יחידה אמריקנית. השילוב של שני אלה יחד – השכר ותנאי השירות – יש בו כדי להסביר

מדוע ההזדמנות להתגייס לצבא האמריקני קרצה כל כך לעריקים.¹⁸ מעבר לכך זכה כל סייר לטיפול רפואי, למזון משופר ולבגדים.

בספטמבר 1966, דהיינו כחודש לאחר תחילת התוכנית הניסיונית, הוסדר כי כל סייר יקבל מענקים מיוחדים בעבור זיהוי אנשי וייטקונג, גילוי מקומות מסתור וחשיפת מצבורי אספקה ואמצעי לחימה.¹⁹ צבא ארצות-הברית גם עזר כספית לכל משפחה שאחד מבניה נהרג במהלך שירותו כסייר. משפחתו של החלל זכתה למשכורת שנתית ולכל עזרה אחרת שנדרשה. עריקים רבים טענו בחקירתם הראשונית כי תנאי השירות הקשים והפחד מפני כוח האש האמריקני היו הסיבות המרכזיות שהביאו לעריקתם. ההצטרפות לצד המנצח הייתה לפיכך צעד טבעי, במיוחד אם נלוו אליו הטבות כלכליות שונות. סיבה נוספת לנכונות להפוך לסייר בשירות האמריקנים קשורה לאתוס הווייטנאמי המסורתי, הנסקר במחקרו של ריצ'ארד קריג'ל (Kriegel).²⁰ הווייטנאמי שנלחם מול פולש זר במחצית השנייה של המאה ה-20 הרגיש כי הוא ממשיך את דרך אבותיו שנלחמו נגד הפולש המונגולי, הכובש הסיני ואחר כך היפני והצרפתי.²¹ זוהי אחת הסיבות שהצטרף לווייטקונג: כדי להילחם נגד הכובש האמריקני. אך משינה את האוריינטציה ואת הנאמנות שלו החליט כי הסכנה המרכזית לאומה הווייטנאמית טמונה בכוחות הקומוניסטיים.

והיו סיבות נוספות שדירבנו עריק להפוך לסייר:
1. הזכות לענווד את עיטורי הגבורה שקיבל – הן הדרום-ווייטנאמיים והן האמריקניים²² – דבר שהביא כבוד

רב לו ולמשפחתו, משום שהעיטורים שימשו הוכחה לכך ששירת בנאמנות את העם הווייטנאמי.

2. סייר ידע כי במותו יזכה לקבורה הולמת ומכובדת וכי יהיה מי שיתמוך במשפחתו לאחר מותו. הרצון לקבורה הולמת התברר כאחד המניעים החשובים לעריקה. בעלוני התעמולה הציגו האמריקנים פעמים רבות גופות של אנשי וייטקונג שנשארו מוטלות באזורי הלחימה ולא זכו להיקבר על-ידי חבריהם לנשק.²³

3. ניתן לשער כי יצר ההרפתקנות היה גם הוא מניע משמעותי.

ניסיון להסביר את המניעים להצטרפותם של העריקים לתוכנית קיט קרסון נעשה במסמך המתאר את תוכנית האימונים של הסיירים הווייטנאמים במסגרת דיוויזיית הפרשים הראשונה. ראשיתו של המסמך מוקדשת לסקירת המניעים לעריקתם של לוחמי וייטקונג. המניעים המרכזיים שמוזכרים הם הקשיים בשדה הקרב, המשכורת הנמוכה או אף

העדר כל תשלום, מחסור במזון ובמי שתייה ומותם של רבים מחבריו של העריק.²⁴ המסמך טוען כי התוכנית סיפקה לסייר את כל מחסורו ואף העניקה לו תשלום כספי סדיר. הטענה המרכזית של כותבי המסמך הייתה כי הסייר התרשם מכוח האש הרב של דיוויזיית הפרשים הראשונה וכתוצאה מכך הכיר בעובדה כי ארצות-הברית מסוגלת להביס את הקומוניסטים בדרום-ווייטנאם.²⁵ לפיכך הגיע למסקנה כי רק האמריקנים מסוגלים להביא ביטחון ורווחה לעם הווייטנאמי. יש לזכור כי מדובר במסמך אמריקני המשקף את דעתם של האמריקנים בנוגע למניעי העריקים הווייטנאמים להצטרף לתוכנית קיט קרסון. כותבי המסמך גורסים כי ההצטרפות לתוכנית נבעה בעיקר מרצונם של עובדי אדמה למצוא מקור פרנסה חלופי, כלומר מרצונם להשיג רווחה כלכלית למשפחותיהם. לרוע המזל אין שום מחקר המבוסס על ראיונות עם סיירים ווייטנאמים, שבו הם נשאלו מה היו מניעיהם להצטרף לתוכנית.

תוכניות אימון וחינוך מחדש במסגרת תוכנית קיט קרסון

לאחר עריקתם של לוחמים מהווייטקונג החל תהליך מיון וסינון של אלה מהם אשר הביעו נכונות להתנדב לתוכנית קיט קרסון. תהליך המיון והסינון כלל בדיקות רפואיות, בדיקות מוטיווציה ובחינה של הרקע המשפחתי. בגיוס ניתנה עדיפות לעריקים שמשפחותיהם נמצאו במתחמים המוגנים, כלומר תחת שליטתה של ממשלת דרום-

עריקים רבים טענו בחקירתם הראשונית כי תנאי השירות הקשים והפחד מפני כוח האש האמריקני היו הסיבות המרכזיות שהביאו לעריקתם. ההצטרפות לצד המנצח הייתה לפיכך צעד טבעי, במיוחד אם נלוו אליו הטבות כלכליות שונות

וייטנאם. זאת על מנת למנוע מהווייטקונג להשתמש בבני משפחת הסייר כבני ערובה ובכך לסחוט את הסייר שינטוש את התוכנית או שישמש סוכן כפול.

לאחר המיון הראשוני נשלחו העריקים למחנות אימונים מיוחדים שהוקמו במחוזות השונים. במקרים

אחדים היו בסיסי האימונים באחריות הדיוויזיות שפעלו בווייטנאם. תהליך ההכשרה בבסיסי האימונים האלה נמשך כחודש ימים. בדומה לאימון הבסיסי של החייל האמריקני גם האימון הבסיסי של הסייר נועד להכשירו לפעול במסגרת קבוצתית לפי המודלים ותורות הלחימה האמריקניות.²⁶ במהלך תקופת האימונים למדו המועמדים נושאים אחדים, שהכשירו אותם לפעול במסגרת מחלקתית ופלוגתית. המטרה העיקרית של בסיס האימונים הייתה להטמיע בסייר לעתיד את המשמעת האמריקנית וידע בסיסי בהפעלת כלי נשק אישיים ומחלקתיים שהיו בשימוש היחידות האמריקניות. דגש מיוחד הושם על לימוד

הטקטיקות בשדה הקרב, והסיירים ביצעו תרגילי פרט, כיתה, מחלקה ופלוגה. כמו כן למדו הסיירים מושגים בסיסיים באנגלית כדי שיוכלו לתקשר עם החיילים האמריקנים שאל יחידותיהם סופחו – במיוחד במהלך קרב. מפקדת הסיוע האזרחי האמריקנית (Civil Operation and Revolutionary Development Support - CORDS) קבעה כי במהלך תוכנית האימונים יעברו הסיירים מעין שיעורי חינוך מחדש, שבהם ילמדו על העזרה שמושיטה ארצות-הברית לדרום-וייטנאם במאבקה הצודק נגד המחתרת הקומוניסטית בדרום (קרי הווייטקונג) ונגד התוקפנות הקומוניסטית של צפון-וייטנאם.²⁷ במהלך התוכנית גם למד הסייר על דרישות התפקיד.²⁸

במהלך הכשרתו בבסיס האימונים גם קיבל הסייר שיעורים ב"מורשת קרב". בשיעורים האלה תוארו מעשי גבורה של סיירים ביחידות צבא ארצות-הברית החל מראשית הפעלת התוכנית. ראויה לציון מיוחד חוברת שהוכנה ביוזמתה של מפקדת הדיוויזיה המוטסת ה-101 וש-CORDS אימצה אותה מייד.²⁹ החוברת תיארה את קורות חייו ופועלו של גיבור הספר המיתולוגי קיט קרסון, שעל שמו נקראה התוכנית. ממסמכים אמריקניים – הן של הפיקוד הצבאי (MACV) והן של המפקדה האחראית על העריקים במסגרת מפקדת הסיוע האזרחי (CORDS - CHD) – עולה כי מטרתם של שיעורי מורשת הקרב

הייתה להראות את תפקידם החשוב של הסיירים, להחדיר בהם מוטיווציה לקראת תפקידם המסוכן ולבטל את חששותיהם מפני הצפוי להם עם צירופם לכוחות האמריקניים. לדעת מעצביה ומפעיליה של התוכנית, היו השיעורים האלה חשובים, כיוון שהיו תשובה ל"שטיפת

לוחמים אמריקנים בווייטנאם

מפקדת הדיוויזיה ה-101 הכינה חוברת שמטרתה הייתה לעצב את הסיירים הווייטנאמים לפי אמות המידה והערכים האמריקניים

המוח" שעברו הסיירים בעת ששירתו ביחידות של הווייטקונג.³⁰ אך ניתן לנתח או להציע פרשנויות אחרות לשיעורי "מורשת הקרב".

כאמור, התוכנית לשילוב עריקים ביחידות הצבא האמריקני נקראה על שמו של גיבור מיתולוגי שפעל במרחב הספר (Frontier) האמריקני.³¹ החוברת שהכינה מפקדת הדיוויזיה ה-101 הקדישה מקום לתיאור פועלו של קרסון ובעיקר ניצלה את הבמה כדי להעלות על נס את הערכים האמריקניים כפי שעוצבו בספר האמריקני. כל הערכים והאידיאלים האלה התגלמו – לטענת מחברי החוברת – בדמותו של קיט קרסון.³² קרסון הוצג כפטריוט אמריקני, שהיה מוכן לסכן את עצמו לטובת האומה האמריקנית ללא כל תמורה. הוא היה מומחה לציד, סוחר וסייר וכן ידע כיצד לנהוג בילידים, קרי האינדיאנים.³³ בכוונתם של מחברי החוברת היה לעצב את הסיירים הווייטנאמים לפי אמות המידה והערכים האמריקניים האלה.

תהליך הצבתו של סייר ביחידה אמריקנית

פקודות הצבא הורו שהסייר יוצב ביחידה אמריקנית רק לאחר סיום תוכנית האימונים ורק לאחר שנבדק שוב כי

היו מתנדבים. כל המסמכים הצבאיים האמריקניים מדברים על השכרה (Hire) ולא על גיוס (Draft). מהסיבה הזאת נעשו מאמצים רבים להביא לשיפור מתמיד של תנאי השירות של הסיירים במסגרות שבהן פעלו.³⁸ את הקו המנחה להעסקת סיירים ניתן למצוא באופן מפורש בפקודה הקובעת כי "יש לתת לסיירים אותו יחס כמו לכל חייל אחר בחטיבה".³⁹ אומנם מקורה של ההוראה הזאת הוא במסמך של מפקדת החטיבה המוטסת ה-173, אך בצורה זו או אחרת ניתן למצוא אותה בכל המסמכים העוסקים באופן העסקתם של הסיירים.

במהלך תוכנית האימון הבסיסית עברו הסיירים תהליך חיול, אשר כלל בדיקות רפואיות מקיפות, קבלת מדים אמריקניים, מגורים, כלי היגיינה אישיים וציוד ללינת לילה. הציוד כולו היה במימון אמריקני. לאחר שסיימו הסיירים את הכשרתם הבסיסית והוצבו ביחידותיהם, הם קיבלו מגורים יחד עם המחלקה (או הפלוגה) שאליה צורפו. מאותו רגע נחשבו

הסיירים לחלק אורגני מהמחלקה בכל הקשור לתוכנית האימונים, לפעולות המבצעיות, לארוחות ולסידורי השינה. הסייר הפך לחייל אמריקני על כל המשתמע מכך. קודם לכן כבר צוין שמשכורתם הבסיסית של הסיירים הייתה גבוהה ממשכורתו הבסיסית של חייל בצבא דרום-זויטנאם. אולם בפועל היה הפער בין משכורתו של סייר למשכורתו של חייל רגיל בצבא הדרום גבוהה עוד יותר, שכן למשכורת הבסיסית של הסייר נוספו גם מענקים על הצלחות בשדה הקרב וכן מענקים לרגל חגים ואירועים אחרים. מחקר שערכה מחלקת המחקר והפיתוח של משרד ההגנה האמריקני (DARPA) בעבור הצבא האמריקני העלה כי חוסר שביעות הרצון והיעדר המוטיבציה ורוח הלחימה אצל החיילים בצבא דרום-זויטנאם נבעו בעיקר מתנאי השירות שלהם: הריחוק מהבית ומהמשפחה ובמיוחד המשכורות הנמוכות, שלא הספיקו לכלכלת משפחותיהם.⁴⁰ הסיירים הווייטנאמים שערקו משורות הווייטקונג לא סבלו משתי המגבלות האלה: משכורתם ותנאי השירות שלהם היו כשל לוחמים קרביים אמריקנים, ומקומות השירות שלהם היו לרוב ליד מקומות מגוריהם, שאותם הם היטיבו להכיר. ראוי לציין כי גם הווייטקונג נהג להפעיל את אנשיו סמוך למקומות המגורים שלהם, כך שנשמר הקשר בינם לבין משפחותיהם.⁴¹

לעיתים נאלצו גם הסיירים הווייטנאמים להתרחק מבני משפחותיהם בהתאם לאילוצים ולהצבות מחדש של היחידות שבמסגרתן פעלו. אולם הפיקוד האמריקני הכיר בחשיבות הקשר בין הסייר למשפחתו, והפתרון שנמצא היה להטיס את הסייר בחופשותיו באמצעי התובלה

אכן שינה את האוריינטציה הפוליטית שלו. גם לאחר ההצבה הוטל על קציני המודיעין של היחידות השונות לעקוב אחרי הסיירים ולערוך להם מבחנים תקופתיים כדי לבדוק את נאמנותם.³⁴ ההוראות האלה עודכנו במהלך שנות הפעלתה של התוכנית, כיוון שהיו מקרים שבהם ערקו סיירים חזרה לשורות הווייטקונג או גרוע מכך: התגלו כמרגלים. האירועים האלה הביאו גם לשיפור תוכנית האימונים. בין היתר הוכללו בה יותר תכנים תעמולתיים.³⁵

לאחר השלמת התוכנית הבסיסית נשלחו הסיירים ליחידות השונות. ההצבה נעשתה בעיקר על-פי דרישות היחידות השונות. הקו המנחה היה שכל סייר ישובץ באזור שאותו הכיר הכי טוב. מהמסמכים השונים ניתן לראות כי עם הגעתו ליחידה עבר הסייר תוכנית אימונים נוספת, קצרה יותר, שהכינה אותה לפעול ביחידה שאליה הגיע. בין היתר הוא נדרש להכיר את הלוחמים ביחידה ואת הדרישות המיוחדות של

מפקדיה. כך, למשל, דיוויזיית הרגלים ה-4 עיצבה תוכנית שכללה אימונים בנשק האישי והמחלקתי, שיעורים באנגלית והרצאות על המשימות שמצפים מהם למלא במסגרת היחידות השונות של הדיוויזיה.³⁶ יש לציין כי התוכנית הנוספת הייתה רק בבחינת "ליטוש" של הכישורים שהסיירים כבר רכשו לעצמם. גם החטיבה המוטסת ה-173 בנתה תוכנית שהשלימה את תוכנית ההכשרה הבסיסית. התוכנית החטיבתית כללה לימודי אנגלית לשיפור מיומנויות התקשורת של הסייר ושיעורי נשק. כמו כן כללה התוכנית הרצאות על דפוסי הפעולה המיוחדים של היחידות השונות שפועלות במסגרת החטיבה.³⁷

קיומן של תוכניות ההכשרה המקומיות שיזמו הדיוויזיות והחטיבות, ואשר באו נוסף על תוכנית ההכשרה הכללית, הוא העדות המוצקה ביותר לכך שהצבא האמריקני עשה ככל יכולתו כדי ששילובם של הסיירים יהיה מלא ובצורה הטובה ביותר. מאמצי השילוב שעשו האמריקנים מלמדים שהם לא התייחסו לפעולתם של הסיירים כאל דבר שהוא מובן מאליו. הסיירים נתפסו ככלי עזר חשוב ביותר להצלחת היחידות בשדות הקרב, ולכן הם זכו לאימון אינטנסיבי ולתנאי שירות הזהים לאלה של החיילים האמריקנים שעימם שירתו.

תנאי השירות של הסיירים במסגרת הצבא האמריקני

המאפיין העיקרי של התוכנית היה שצבא ארצות-הברית לא גייס את הסיירים אלא שכר את שירותיהם. הסיירים

משכורתם ותנאי השירות של הסיירים הווייטנאמים שערקו משורות הווייטקונג היו כשל לוחמים קרביים אמריקנים, ומקומות השירות שלהם היו לרוב ליד מקומות מגוריהם, שאותם הם היטיבו להכיר

האווריים השונים של הצבא האמריקני, ובכלל זה גם "חברת התעופה" של ה-CIA – "אייר אמריקה"⁴². ההבדל הזה בין השירות בצבא האמריקני לבין השירות ביחידות של צבא דרום-ווייטנאם (ARVN) מצביע אולי יותר מכול על ההבדלים בין תנאי השירות של הסייר לבין תנאי השירות של מקבילו בצבא דרום-ווייטנאם. יש לציין כי גם החיילים האמריקנים הוטסו אל חופשותיהם, כך שהסייר הווייטנאמי לא נהנה במקרה הזה מזכות ייחודית, אלא הייתה זו עוד זכות שניתנה לו במסגרת השוואת התנאים עם החיילים האמריקנים.

תכתובות ומזכרים רבים בתוך הרמות הפיקודיות השונות עסקו בתנאי השירות של הסיירים עם הצבתם ביחידות האמריקניות. זוהי הוכחה לחשיבות הרבה שייחסו בצבא ארצות-הברית להשוואת זכויותיהם של הסיירים לזכויות החיילים האמריקנים. ראיה נוספת למאמץ להשוות את הזכויות ניתן למצוא בהוראות המדברות על הטיפול הרפואי שלו זכאי הסייר. לא זו בלבד שהמזכרים קובעים כי כל סייר זכאי לטיפול רפואי מלא (כולל בדיקות שגרתיות וטיפול שיניים), אלא שבמקרה של פציעה בקרב הוא זכאי להיות מפונה למתקן רפואי אמריקני ולא ווייטנאמי. המסמכים מזכירים זאת כמובן מאליו שסייר שנפצע יפונה מהר ככל האפשר – אם יש צורך גם באמצעות מסוק – למתקן אמריקני.⁴³ אין ספק שהטיפול במתקנים האמריקניים היה יעיל ומתקדם לאין ערוך מהטיפול שניתן במתקנים הרפואיים הווייטנאמיים. אין להמעיט מחשיבותו של הנתון הזה: החייל האמריקני בווייטנאם זכה לטיפול הרפואי הטוב ביותר בהיסטוריה של המלחמות (עד אותה העת).⁴⁴ הפינוי המהיר באמצעות מסוקים לבתי-חולים וההתקדמות הגדולה שהושגה במתן עזרה רפואית בשדה הקרב תרמו רבות לירידה בשיעור תמותת הפצועים.

לצד שוויון הזכויות היה גם שוויון בחובות. הסיירים – כמו החיילים האמריקנים – נדרשו לציית לכללי המשמעת הצבאית הנוקשים, וניתן היה "להקפיץ" אותם בכל שעה משעות היממה, שבעה ימים בשבוע. יחד עם זאת את הסיירים לא ניתן היה להעמיד לדין משמעתי כמו חיילים אמריקנים, ולכן העונש המקובל על עבירות צבאיות – במיוחד חמורות – היה פיטורים מהצבא. בארכיונים של הצבא ניתן למצוא מכתבי פיטורים שנמסרו לסיירים בגלל בעיות של משמעת ושל תפקוד לקוי.

פועלם של הסיירים במסגרת היחידות האמריקניות

את חשיבות פועלם של הסיירים הגדיר בצורה הטובה ביותר מנהל המפקדה האחראית על העריקים (CHD), בייבל (Bable): "ה-KCS פועלים בעיקר בתור סיירים ומדריכים והפגינו מיומנות יוצאת דופן בהתחמקות ממארבים, ממוקשים וממלכודות פתאים של האויב בשעה שהובילו כוחות ידידותיים".⁴⁵

כנס של צבא ארצות-הברית שהוקדש להפעלת הסיירים הציג גישה דומה לזו של CHD: "סייר שיודע היכן נמצא האויב וכיצד צפוי האויב להגיב יציל את חייהם של חיילים אמריקנים רבים... שימוש מושכל בסייר עשוי להיות ההבדל בין הצלחה לכישלון. הפעלה יעילה של הסיירים תשפר חלק מהטכניקות שלנו, ובכך נשפר את התוצאות שלנו".⁴⁶

בסיום הכנס נשאלה שאלה רטורית: "האם ה-KCS הוא סתם עוד רובה או עוד זוג עיניים ואוזניים למפקדי היחידה?"⁴⁷

סייעני וייטקונג מובלים לחקירה

תפקידם העיקרי של הסיירים היה להוביל יחידות צבאיות ברמת המחלקה והפלוגה במבצעי "חפש והשמד" או בשמם המאוחר יותר "טהר והחזק"

תפקידם העיקרי של הסיירים, כפי שהגדירו מעצבי התוכנית ומפעיליה היה להוביל יחידות צבאיות ברמת המחלקה והפלוגה במבצעי "חפש והשמד" או בשמם המאוחר יותר "טהר והחזק" (Clear and Hold). במבצעים כאלה הובילו הסיירים את יחידות הצבא תוך ניסיון להימנע ממארבים וממלכודות פתאים. מטרה נוספת הייתה להוביל מבצעים התקפיים, כלומר להוביל את היחידה אל מקומות המסתור של לוחמי גרילה. עם הפעלתה של תוכנית פניקס (לחיסול פעילים בווייטקונג) הובילו הסיירים את היחידות המבצעות לבתיהם של הפעילים.⁴⁸

על מנת להבין את חשיבותם של הסיירים יש להבין תחילה את הטקטיקה שנקטו האמריקנים בווייטנאם, ואשר באה לידי ביטוי במבצעי "חפש והשמד".⁴⁹ במסגרת המבצעים האלה היה על הכוחות האמריקניים לחפש את האויב, למצוא אותו ולהשמידו בכל האמצעים

הסייר לגלות מוקשים, מטעני צד ומלכודות פתאים. הגילויים האלה הצילו את חייהם של חיילים אמריקנים רבים, ובדו"חות הובעה הערכה רבה לסיירים על הישגיהם בתחום הזה.

במקרים מסוימים פעלו כמה סיירים ביחד באופן עצמאי בכפרים והביאו ללכידתם של קאדרים פוליטיים וצבאיים ברמות פיקוד וחשיבות שונות. למשל, דיוויזיית הרגלים ה־25 הקימה כוח סיירים עצמאי, וזה הצליח

בתוך שישה חודשים (אוקטובר 1967-מארכ 1968) להביא ללכידתם של יותר מ־600 חיילי וייטקונג.⁵³ פעולות הסיירים במסגרות השונות של דיוויזיית הרגלים ה־25 הביאו גם לחשיפתן של עשרות מחילות מסתור. בדיוויזיית הרגלים ה־4 לימדו הסיירים את החיילים האמריקנים את טקטיקות הלחימה של הווייטקונג וכיצד לזהות ולעקוף מיקוש ומלכודים

אחרים.

במקרים רבים מופיעים בדו"חות תיאורים של תפקוד הסיירים במהלך קרבות. הנוסחה היא כמעט קבועה: כוח אמריקני נתקל במארב, ותפקודו של הסייר הציל את חבריו האמריקנים ממוות. לעיתים קרובות נפצע הסייר פצעי מוות, שזיכו אותו בעיטורים שונים. במקרים אחרים זכה הסייר למענקים כספיים נוספים – אם נשאר בחיים. גם בתחום הלוחמה הפסיכולוגית התגלו הסיירים (לפי הדו"חות) כמועילים במיוחד. לוחמי וייטקונג רבים ערקו לצד האמריקני בעקבות פעולותיהם של הסיירים בכפרים. הדיוויזיה ה־25 הפעילה תוכנית בת שלושה שבועות שהכשירה את הסיירים בטכניקות השונות של הלוחמה הפסיכולוגית.

תמונה דומה עולה גם מקריאת מסמכים העוסקים בפעולותיהן של יחידות CAP⁵⁴ של המארינס. גם במסגרת CAP הובילו הסיירים סיורים, עזרו ללכוד חשודים, גילו מקומות מסתור, מוקשים, מחילות מסתור ומצבורי נשק, תחמושת, מזון וציוד רפואי. יחידות CAP ניהלו גם לוחמה פסיכולוגית והסתייעו לצורך זה בסיירים. לפי המתואר בתעודות היו אלה הסיירים שהעבירו את תוכני התעמולה לכפריים הווייטנאמים.

יחידות המארינס ב־MR-I הפעילו גם עריקים מצבא צפון־ווייטנאם. לא ברור אם חיילי צבא צפון־ווייטנאם ערקו במסגרת CHP, אך יחד עם זאת ידוע כי CORDS (מפקדת הסיוע האזרחית) ניסתה להפעיל את התוכנית גם בקרב צבא צפון־ווייטנאם. תפקידיהם של העריקים מצבא צפון־ווייטנאם היו זהים לתפקידי העריקים מקרב הווייטקונג.⁵⁵ יש לזכור כי המארינס הוצבו באזור שבו פעלו – במיוחד לאחר מתקפת טט (המחצית השנייה של 1968) – בעיקר יחידות סדירות של צבא צפון־ווייטנאם.

העומדים לרשותם: נשק מחלקתי, ארטילריה, טנקים וסיוע אווירי – ממסוקי קרב (Gun Ships) או ממטוסים.⁵⁰ הייתה זו טקטיקה התקפית, שהבעיה המרכזית בהוצאתה אל הפועל הייתה הצורך לאתר את כוחות הגרילה. זו הייתה המשימה העיקרית ואולי החשובה ביותר של הסיירים, שהכירו את הטקטיקות של חבריהם לשעבר וידעו למצוא את בסיסיהם במעבה הג'ונגל.

ממסמכי CHD - CORDS

ניתן להרכיב תמונה כמעט מלאה על פעילות הסיירים במהלך השנים 1969-1970. אומנם ב־1969 החלה הווייטנאמיזציה של המלחמה, אך עדיין הכוח האמריקני בווייטנאם היה קרוב לסד"כ השיא שלו ופעל במלוא העוצמה.⁵¹ היחידות שעליהן הוטל רוב נטל הלחימה פונו מווייטנאם רק במהלך 1971. המסמכים מספקים לנו תמונה

סטטיסטית חודשית על פעילות הסיירים, על מספריהם בכל יחידה, על מספר האבדות שספגו וחשוב מכך (לפי המסמכים) – על היקף האבדות והנזקים שגרמו לאויב.⁵² אין בכוונתי לפרט כל חודש, אלא להביא את המגמות המרכזיות כפי שעולות מהמסמכים האלה. בדרך זו ניתן להסיק האם הושגו המטרות שהציבו לעצמם מעצביה של תוכנית קיט קרסון כבר ב־1966.

הדו"חות הסטטיסטיים מכילים גם תיאורים של פעולות הסיירים בכל אחת מהיחידות (ברמה החטיבתית והדיוויזיונית). את תיאורי הפעולות ניתן להשוות למשימות שהטיל על הסיירים הפיקוד העליון של הכוחות האמריקניים בווייטנאם, ובדרך זו ניתן להסיק האם הם השיגו את מטרותיהם או איכזבו את מגייסיהם. כל המשימות שפורטו בראשית המאמר הזה באות לידי ביטוי בדו"חות החודשיים: הסיירים הובילו את המחלקות ואת הפלוגות האמריקניות לקראת התקפות על יחידות וייטקונג (VC) ועל יחידות של צבא צפון־ווייטנאם (NVA). הסיירים ניצלו את קשריהם עם האוכלוסייה המקומית וסיפקו מידע מודיעיני חיוני. המידע הועבר להערכה לרמות הפיקוד הגבוהות יותר, אך היה גם ניצול מהיר של המידע הזה לביצוע פעולות צבאיות מידיות. המידע המודיעיני שהצביע על נתיבי תנועה עתידיים של יחידות אויב תורגם להרעשות ארטילריות ולהתקפות אוויריות, בלי שיהיה צורך לשלוח חיילים אמריקנים לאותם האזורים. הסיירים גם עזרו לתרגם מסמכים שנתפסו במהלך פעולה זו או אחרת, והמידע המודיעיני שהופק מהם נוצל לעיתים באופן מיידי. פעולות הסיירים גם סייעו לאמריקנים הן לחמוק ממארבים של יחידות הווייטקונג והן להניח להן מארבים על נתיבי התקדמותן. במהלך הובלת הכוחות הייתה משימתו המרכזית של

"סיירי קיט קרסון" (KCSP) הייתה התוכנית היחידה במכלול התוכניות שהפעילה ארצות-הברית שזכתה להסכמה כללית - הן של CORDS (מפקדת הסיוע האזרחית) והן של הפיקוד הצבאי (MACV). עיקרה של התוכנית היה מתן סיוע ליחידות הצבא במסגרת הלוחמה הקונוונציונלית, שבאה לידי ביטוי בטקטיקת ה"חפש והשמד". ניתן לראות כי בראשיתה נועדה התוכנית לתת מענה לטקטיקת הלחימה של הווייטקונג ושל צבא צפון-וייטנאם, אך בהדרגה היא השתלבה בתחומים אחרים, ובעיקר בתוכנית "השכנת השלום" ובלוחמה הפסיכולוגית. גם היחידות שפעלו במסגרת תוכנית "פניקס" (לחיסול פעילים של הווייטקונג) זכו לסיירים. חשיבותם של הסיירים שפעלו בקרב יחידות הצבא האמריקני אינה מוטלת בספק. במסמכים רבים (ובהם גם הדו"חות החודשיים) ישנה דרישה להגדיל את מספרם של הסיירים. אין זה משנה אם הדרישה הזאת באה במטרה להביא ל"ספירת גופות" גבוהה יותר או משום שפעולת הסיירים הצילה חיי חיילים אמריקנים רבים. הפיקוד הצבאי האמריקני הגדיל את היקפה של תוכנית האימונים להכשרת סיירים מקרב העריקים כדי לספק את דרישותיהן של היחידות הלוחמות. הפיקוד הצבאי הכיר בחשיבות התוכנית, אך לא הסיק מכך את המסקנה ההגיונית שלא ניתן להגדיל את מצבת הסיירים בלי שיוגדל במקביל מספר העריקים במסגרת תוכנית CHP. במיוחד היה צורך להגדיל את מספר העריקים מקרב היחידות של צבא צפון-וייטנאם. הצבא הזה נשא בעול הלחימה במיוחד ב-MR-I (חלקה הצפוני של דרום-וייטנאם), ולאחר כישלונה של מתקפת טט - גם ב-MR-2. מספרם של העריקים מקרב צבא צפון-וייטנאם היה מועט ביחס לנוכחותן ולפעילותן של יחידות מצבא צפון-וייטנאם בדרום.

משימתם העיקרית של הסיירים הייתה להוביל כוחות בשדה הקרב. היה זה תפקיד חשוב כשלעצמו אך לא נעשה ניסיון מעשי להרחיב את פועלם של הסיירים בתחום תוכניות "השכנת השלום" ובמערכת הלוחמה הפסיכולוגית. הפיקוד הצבאי הסתפק במצב הקיים ואף שהכיר בחשיבות התוכנית לא יצא מגדרו כדי להרחיבה. לכן נשאר תפקידם של הסיירים בעיקר בתחום הפעילות הקרבית הקונוונציונלית.

הערות

1. להלן CHP. תוכנית Chieu Hoi החלה ב-1963 והבטיחה ללוחמי הווייטקונג חנינה מלאה אם יעזבו את ארגון הגרילה הקומוניסטי.
2. יש להזכיר כי יחידות המארינס (III MAF) בווייטנאם פעלו רק ב-MR-I, המחוזות הצפוניים של דרום-וייטנאם
3. להלן: KCSP
4. לביוגרפיה קצרה על אודות קארסון ראו: Phillip H.

- Stevens, *Search Out the Land - A History of American Military Scout*, Chicago, 1969, 47-66
www.desertusa.com/mag99/jan/paper/kitcarson.html
5. Military Assistance Command, Vietnam (MACV)
  6. Civil Operations and Revolutionary (Rural) Development Support (CORDS)
  7. The Kit Carson Scout Program, 1966-1968, Prepared by Chieu Hoi Division (CHD) Military Assistance Command, Civil Operation and Revolutionary Development Support (MACCORDS), (18/1/69), CHD Files RG 472 (Records of the United States Forces in Southeast Asia, 1950-1975, National Archives at College Park MD), 2-3
 MACV Directive no. 381-5, subject: Use of Chieu Hoi Returnees in Support of Counterinsurgency Operations (17/2/68), MACV files RG 472, 3
  8. ראו למשל AAR, הסוקר את פעילותו של גדוד מס' 2 מחטיבת המארינס הראשונה בשליש האחרון של ספטמבר 1966. הדו"ח מציין את תרומתם של הסיירים באיתור מקומות מסתור של הווייטקונג בכפרים שאליהם נכנסו יחידות של הגדוד. הסיירים עזרו בזיהוי ויזואלי של חשודים ועקב כך נתפסו 12 אנשי וייטקונג. כמו כן נחשפו בעזרת הסיירים מחילות מסתור ומקומות אחסון של אספקה. Major John Ozaki to LtCol Pat K. Elliot, subject: AAR on the Use of Returnees as Guides/Scouts (no date), (G-2) MR-I Files RG 472. אוזאקי היה קצין מודיעין III MAF. ואחראי על ניהול הלוחמה הפסיכולוגית של AAR זה נשלח אליוט היה קצין המודיעין של החטיבה. זה נשלח גם לקציני המודיעין והמבצעים (G-5) של III MAF ולקצין המודיעין של MR-I
  9. Commander of Unites States Military Assistance Command, Vietnam (COMUSMACV), MACJ264, subject: Chieu Hoi Returnees in Support of Counter-Insurgency Operations (29/4/67) MACV Files RG 472
  10. יחידות הצי האמריקני פעלו בכמה חזיתות במהלך מלחמת וייטנאם. החזית הראשונה הייתה ניסיון לסגור הרמטית את הנתיבים ששימשו להעברת אמצעי לחימה וכוח אדם מהצפון לדרום דרך הים (Market Time Operation). החזית השנייה הייתה השטת כוחות רגלים לאורך הנהרות בדרום-וייטנאם ובדלתת המקונג במסגרת מבצעי "חפש והשמד" (Game Warden Operation). נוסף על כך הפציצו אוניות הקרב של הצי השביעי מטרות אויב על החוף ונתנו סיוע ארטילרי לכוחות היבשה האמריקניים. חיל האוויר של הצי ביצע אלפי משימות הפצה הן בצפון והן בדרום. עבור שתי המשימות הראשונות נדרשה עזרתם של סיירים וייטנאמים, אנשי וייטקונג לשעבר, שהכירו את נתיבי ההברחה הימיים ואת מקומות המסתור של יחידות הווייטקונג לאורך הנהרות. על תפקידיהם של הסיירים במבצעי הצי ראו למשל: Thomas J. Culter, *Brown Water, Black Berets - Coastal and Riverine Warfare in Vietnam*, Annapolis, 1988, 315, 321
  11. סקירה כללית ומתומצת ביותר ניתן למצוא בלקסיקונים ובאנציקלופדיות שונות על כל ההיבטים של מלחמת וייטנאם. ראו: Harry G. Summers, *Vietnam War Almanac*, New York, 1985, 220; Samuel Freeman, "Kit Carson Scouts", in: James S. Olson (ed.), *Dictionary of the Vietnam War*, New York, 1988, 241-242; Clayton D.

Campaign to Destroy the Viet Cong, Annapolis, 1997, 38, 76. מויאר מציין גם כי KCS שולבו ביחידות המיוחדות שפעלו במסגרת תוכנית פניקס. גם כאן היה תפקידם העיקרי של הסיירים להוביל את יחידות ה-SEAL למקומות מסתור של אנשים שנחשדו בפעילות בווייטקונג (VCI)

15. William V. Cowan, "Kit Carson Scout", in: **Marine Corps Gazette** 53 (10) 1969, 30-32; Edward J. Clakson, "An Unknown Warrior", in: **Marine Corps Gazette** 54 (8) 1970, 38-43; F.C. Brown, "Kit Carson Scout in the Vietnam Conflict", in: **Military Collector and History** 20 (3) 1978, 109-112

16. Shulimson, **U.S. Marines in Vietnam - An Expanding War 1966**, 245-247

17. יחד עם זאת יש לזכור את כל הבעייתיות המחקרית שישנה בזיכרונות לוחמים

18. על תנאי השירות של KCS ראו בהמשך הפרק. משכורתו החודשית של טוראי בצבא דרום-וייטנאם הגיעה לכ-27 דולר (לפי הערכים של 1969). משכורתו של טוראי ששירת כסייר הגיעה ליותר מ-42 דולר. משכורתו של סייר בכיר הייתה כפולה מכך

19. Major John Ozaki to LtCol Pat K. Elliot, Subject: Problems Relating to Expatriating of Returnees (29/9/66), MR-I Files RG 472

20. Richard C. Kriegel, **Vietnamese Attitudes and Behavior Related to Management Problems of the Revolutionary Development Program**, Washington D.C., 1969

21. Douglas Pike, **War, Peace, and the Viet**, 13. ראו גם: **Cong**, Cambridge Mass., 1969, 60

22. KCS יכול היה לקבל את עיטור כוכב הכסף, העיטור השלישי בחשיבותו בארצות-הברית. העיטור הזה ניתן לחייל שהפגין אומץ לב מיוחד במהלך קרב נגד האויב

23. חשיבותו של נושא הקבורה מתבררת ממזכרים שהפיצו הפיקוד האמריקני וכן CORDS. ראו למשל: COMUSMACV-CHD to III MAF and United States Army, Vietnam (USARV), Subject: Burial Expenses and Financial Assistance to Sick or Injured Kit Carson Scout (7/12/68), CHD Files

24. 1st. Cavalry Division (Airmobile), 14th. Military History Detachment to Department of the Army, Subject: The 1st. Cavalry Division (Airmobile) Kit Carson Scout Training Program, 4-69 (30/7/69), Military History Detachment, Historian Records files box 13 RG 472, 8 (hereafter: The 1st. Cavalry Division (Airmobile) Kit Carson Scout Training Program, 4-69 30/7/69)

25. שם, 9

26. על המטרות הבסיסיות של הטיורונות האמריקנית ראו: Ebert, **A Life in a Year**, 26

27. CORDS IV Corps Directive No. 19-69, Subject: Kit Carson Scout Program (6/2/69) CORDS - CHD, MR-4 Files, RG 472, 4

28. לפירוט התוכנית ראו: The 1st. Cavalry Division (Airmobile) Kit Carson Scout Training Program, 4-69 (30/7/69), 20-30

29. HQ 101st. Airborne Division (Airmobile), The Story of Kit Carson (no date), CORDS - CHD Files RG 472

30. The 1st. Cavalry Division (Airmobile) Kit Carson Scout

Laurie, "Kit Carson Scouts", in: Spencer C. Tucker (ed.), **Encyclopedia of the Vietnam War - A Political, Social, and Military History** (vol. 1), Santa Barbara, 1988, 349

12. ראו למשל: Shelby Stanton, **The 1st. Cav in Vietnam - Anatomy of a Division**, Novato, 1999, 199. סטנטון מפרט את שיבוץ הסיירים ביחידות הדיוויזיה השונות. מחקרים העוסקים בהיסטוריה הצבאית של יחידות המארינס מציינים את תפקידי הסיירים במסגרות השונות של המארינס. במיוחד יש לציין את העובדה שהמחקרים מעלים על נס את תרומתם החשובה של KCS בהפחתת מספר האבדות של החיילים האמריקנים. ראו: Michael A. Hennessy, **Strategy in Vietnam - The Marines and Revolutionary Warfare in I Corps, 1965-1972**, Westport, 1997, 93. מגמות זהות ישנן גם בספרי ההיסטוריה הרשמיים של חיל המארינס במלחמת וייטנאם. ראו: Jack Shulimson, **The U.S. Marines in Vietnam: An Expanding War, 1966**, Washington D.C., 1982, 245-247. העמודים האלה סוקרים את ראשיתה של התוכנית. ראו גם: **The U.S. Marines in Vietnam: The Defining Year: 1968**, Washington D.C., 1997, 598, 610; Charles R. Smith, **The U.S. Marines in Vietnam: High Mobility and Standdown, 1969**, Washington D.C., 1988, 257

13. ראו למשל: James R. Ebert, **A Life in a Year - The American Infantryman in Vietnam, 1965-1972**, Novato, 1993, 139-140, 147, 185. בעמודים האלה מתארים חיילים וקצינים פעולות שביצעו במהלך שירותם בווייטנאם ואת תפקידו של KCS במבצעים האלה, כגון: זיהוי בונקר מוסווה של הווייטקונג, תרגום במהלך חקירת שבויים כבר במקום שבו נתפסו - במטרה לנצל מייד את המידע, הובלת כוחות ויצירת מגע עם האויב עוד לפני שהווייטקונג הספיק לטמון מארב ליחידה אמריקנית. ראו גם תיאורים דומים אצל Samuel Zaffiri, **Hamburger Hill - The Brutal Battle for Dong Ap Bia, May 11-20, 1969**, Novato, 2000, 78-79, 210-211. החיבור הזה אינו מחקר היסטורי במובן הקלסי, אלא מבוסס על זיכרונותיו של המחבר. חיבור מחקרי למחצה, המציין גם הוא את פועלם של KCS, הוא הספר על מחילות צ'ז צ'י: Tom Mangold and John Penycate, **The Tunnels of Cu Chi**, New York, 1985, 95-96, 104, 196-197, 225. בספר נכתב כי הסיירים היו חלק מיחידות הטיהור של מחילות המסתור, במיוחד באזור Cu Chi. גודד ההנדסה הראשון של דיוויזיית הרגלים ה-25 היה תלוי תלות מוחלטת בסיירים, כיוון שאלה ידעו במדויק כיצד לאתר את פתחי המחילות וכיצד להימנע ממלכודות שהניח הווייטקונג בתוך המחילות. במקרים רבים היו אלה הסיירים שנשלחו לתוך המחילות על מנת לטהרם. יש לציין כי הם התנדבו למשימות האלה, ואיש לא כפה זאת עליהם. המחברים גם מציינים את יחסי הקרבה והידידות הרבה שנוקמו בין הסיירים לבין חבריהם האמריקנים לצוות (עמ' 225)

14. על המחקרים האלה ראו: Richard H. Shultz, **The Secret War against Hanoi**, New York, 1999, 156. מוזכר במחקר הזה בהקשר של לוחמה פסיכולוגית נגד צפון-וייטנאם. ראו גם: Robert W. Chandler, **War of Ideas: The U.S. Propaganda Campaign in Vietnam**, Boulder, 1981, 89-90. על KCS ועל תוכנית פניקס ראו: Mark Moyer, **Phoenix and the Birds of Prey - The CIA's Secret**

Development Council – Integration KCS into GVN (15/9/69) MACCORDS – CHD Files RG 472, 1

MACV, Kit Carson Scout Conference (5/5/70) MACV Files RG 472, 2 .46

שם .47

Dale Andrade, *Ashes to Ashes – The Phoenix Program and the Vietnam War*, Lexington, 1990, 109 .48

במסגרת המאמר הזה לא ייעשה ניסיון להעריך את הצלחתה או כישלונה של הטקטיקה האמריקנית במהלך מלחמת וייטנאם .49

מפקד כוחות ארצות-הברית בווייטנאם, גנרל וסטמורלנד, הציב לעצמו עם כניסתו לתפקיד (יוני 1964) שלוש משימות כדי להחזיר את הסדר והביטחון ברחבי דרום-וייטנאם. הראשונה הייתה "טיהור" (Clearing) – השמדה או גירוש של כוחות האויב – כדי שהסוכנויות האזרחיות יהיו מסוגלות להתחיל לפעול בקרב האוכלוסייה הכפרית. המשימה השנייה הייתה "אבטחה" (Securing) – החזקת השטח שטוהר באמצעות מוצבים קטנים (Fire Base) וביצוע סיורים בסביבה הקרובה. המשימה השלישית הייתה לבצע מבצעי "חפש והשמד". ראו: ויליאם וסטמורלנד, *חייל מדווח*, תל-אביב, 1979, 74-75. ראו גם: Marilyn B. Young, *The Vietnam Wars, 1945-1990*, New York, 1991, 162-163; Spencer C. Tucker, *Vietnam*, Lexington, 1999, 128-131

51. בסוף 1969 היו מוצבים בווייטנאם 475,200 חיילים אמריקנים, לעומת 536,100 חיילים בסוף 1968

52. MACCORDS – CHD Subject: Monthly Report – Kit Carson Scout Program, CORDS CHD Files RG 472. המסמכים האלה היו מיועדים למנהלי CORDS בכל אחד מהפיקודים: פיקוד המארינס (III MAF), פיקוד הצבא (USARV) ומפקדת הסיוע האמריקני (MACV)

53. לא ניתן לאמת את המידע הזה, אך הנתון הזה מופיע בדו"ח של מארס 1969 ללא כל ביקורת, ולפיכך ניתן להעריך כי מעצבי התוכנית חשבו שהוא מהימן

54. CAP (Combined Action Platoon) היו יחידות צבאיות במסגרות כיתתיות שפעלו בתוך הכפרים במחוזות הצפוניים של דרום-וייטנאם (MR-I). כל כיתה בנתה כוח הגנה מקרב הכפריים והפעילה תוכניות שונות לשיפור רמת החיים של הכפריים. במסגרת פעולתם הצבאית פיטרלו צוותי CAP באזורים הסמוכים לכפר. את פעולות KCS במסגרת CAP ניתן למצוא באתר: www.kcster.com/test/CAP/documents.htm

55. ראו למשל: Major Moore, I Corps Returnee Liaison Officer to National Chieu Hoi Advisor, Subject: Weapons Receipt; case of NVA/HC Nguyen Van Xuoc (21/3/70), CORDS CHD Files RG 472. המסמך עוסק בפעילותו של צוות פשיטה של המארינס (Mobile Strike Force) שצירף אליו עריק מצבא צפון-וייטנאם. במהלך הפעולה נתגלו שני מצבורים של אמצעי לחימה. מטרת שליחת המזכר הייתה לוודא כי העריק יקבל תגמול כספי בעבור כלי הנשק. אך ניתן להבין מהמסמך הזה כיצד השתלבו עריקים ביחידות צבאיות שונות, ומה היה אופי פעולתם במסגרת היחידות האמריקניות.

Training Program, 4-69 (30/7/69), 13-16

31. משמעות המונח "ספר" אצל האמריקנים היא שטח המשתרע לאורך התחום המבדיל בין הארץ המיושבת לשממה, התחום בין התרבותי לפראי. אצל האירופים משמעות ה"ספר" קרובה למילה גבול (Border), כלומר קצה גבול הריבונות הפוליטית של המדינה, הקו המבדיל בין שתי מערכות סגורות של עוצמה פוליטית.

32. לעיצוב המיתולוגיה סביב דמותו של קיט קארסון ראו: Richard Slotkin, *The Fatal Environment - The Myth of the Frontier in the Age of Industrialism 1800-1890*, New York, 1985, 200-207

33. HQ 101st. Airborne Division (Airmobile), The Story of Kit Carson (no date), CORDS – CHD Files RG 472

34. HQ US Army Advisory Group Directive No. 381-5, Use of Chieu Hoi Returnees in Support of Counterinsurgency Operations (17/2/68) MR-4 Files RG 472

35. Shulimson, *The U.S. Marines in Vietnam: The Defining Year: 1968*, 610

36. David R. Gray, Chieu Hoi Advisor to the District Chieu Hoi Chiefs in Binh Dinh (14/1/69) MR-2 Files RG 472. משימתה העיקרית של דיוויזיית הרגלים ה-4 הייתה לחסום את הגבול עם קמבודיה מפני חדירת יחידות של צבא צפון-וייטנאם. אזור הפעולה העיקרי שלה היה הרמות המשימות של הדיוויזיה חייב ידיעה מושלמת של תוואי השטח, של דרכי התנועה, של מקומות מסתור ושל נקודות כינוס. ראו: Jeffery J. Clarke, *Advice and Support: The Final Years, 1965-1973*, Washington D.C., 1988, 393-397

37. HQ 173rd. Airborne Brigade (Separate), Subject: Concept of Employment of Kit Carson Scouts (29/2/68) Memorandum for the record from: ראו גם: LTC Joe F. Stewart KCS Project Officer, subject: KCS Field Trip to II Corps (29/4/69) CORDS CHD Files RG 472, 1-2.

38. ראו למשל מזכר רענון נהלים של MACV מתאריך 30 בספטמבר 1968. MACV HQ MACJ12, Subject: Change Number 3, Personal policy Manual for US Forces in Vietnam. MAC Files RG 472.

39. HQ 173rd. Airborne Brigade (Separate), Subject: Concept of Employment of Kit Carson Scouts (29/2/68)

40. ARPA, *Preliminary Distribution of ARVN Living Standards Study* (22/11/69) CORDS

41. המגמה האמריקנית הייתה פרי הניסיון הבריטי במלאיה, שבה הובהר כי העריק כסייר יתפקד בצורה הטובה ביותר באזורים שמוכרים לו. ראו: MACV Directive No. 525-6, Subject: Combat Operations – Kit Carson Scout Program (23/9/68) MACCORDS CHD Files RG 472, 2

42. CORDS Notice No. 56. 39-69, Subject: Kit Carson Scouts Travel on Air America (15/5/69). MR 2 Files RG 472

43. מזכר של MACV מה-13 בפברואר 1969 (המזכר נמצא בתיקי III MAF). המזכר היה למעשה עדכון נהלים

44. שיעור התמותה של הפצועים ירד בווייטנאם ל-19%. במלחמת העולם השנייה עמד שיעור תמותת הפצועים על יותר מ-29%, ובמלחמת קוריאה – על יותר מ-26%

45. Memorandum from Eugene P. Bable CHD, Subject: Proposed Agenda Items for Central Pacification

